

Θεοφάνης Μαλκίδης

Το έγκλημα των Γερμανών στους Πύργους Εορδαίας τον Απρίλιο του 1944: Η απαράγραφτη απαίτησή μας για Δικαιοσύνη

Από την ομιλία στους Πύργους Εορδαίας στην εκδήλωση μνήμης για το Ολοκαύτωμα, που στοίχισε τη ζωή σε 338 Ελληνίδες και Έλληνες.

Στον πέμπτο ψαλμό των Παθών, του δεύτερου μέρους της σύνθεσης «Το Άξιον Εστί», ο Οδυσσεύς Ελύτης αναδεικνύει τη σπουδαιότητα της μνήμης στον αγώνα του Ελληνισμού για την επιβίωση και την ελευθερία του. Τα Πάθη αναφέρονται στο έπος του 1940-1941 και στην οδυνηρή εμπειρία της Κατοχής και παραλληλίζονται με τα Πάθη του Χριστού. Η Ανάστασή Του προοιωνίζεται, σύμφωνα με τον ποιητή, με την απελευθέρωση του ελληνικού έθνους και τη δικαίωση των αγώνων του: *«Τα θεμέλιά μου στα βουνά και τα βουνά σηκώνουν οι λαοί στον ώμο τους και πάνω τους η μνήμη καίει άκαυτη βάτος».*

Λέγεται και είναι ορθό ότι το έγκλημα που δεν τιμωρείται, επαναλαμβάνεται. Αναφέρεται επίσης ότι ενώ για το έγκλημα υπάρχουν ακλόνητες αποδείξεις, υπάρχουν μάρτυρες, αυτήκοοι και αυτόπτες, εντούτοις ο δολοφόνος συνεχίζει να το αρνείται και να συνεχίζει την στάση ύβρεως έναντι των θυμάτων, των τραυματιών, των διασωθέντων. **Ότι κάνει δηλαδή η Γερμανία για πάνω από οκτώ δεκαετίες....**

Οι δύο παραπάνω παραδοχές ισχύουν για το έγκλημα των Γερμανών κατακτητών και των συνεργατών τους στους Πύργους Εορδαίας, 82 ακριβώς χρόνια πριν την άνοιξη του 1944. Η πρώτη αφορά το έγκλημα το οποίο δεν τιμωρήθηκε και επαναλήφθηκε. **Όχι μόνο γιατί οι κατακτητές, εκτός από τους Πύργους δολοφόνησαν αθώους συμπατριώτες μας και στην Κλεισούρα, στην Ερμακιά, στο Μεσόβουνο, στο Σέλι, στο Άνω και Κάτω Γραμματικό, στη Μεταμόρφωση, στον Άγιο Παύλο, στο Ροδοχώρι, στην Αγία Φωτεινή, στο Λίστομο.** Αλλά γιατί πριν από αυτά τα εγκλήματα ο «δάσκαλος» Κεμάλ είχε διαπράξει τα ίδια τα οποία τα αντέγραψε ο «μαθητής» Χίτλερ. Τα περισσότερα θύματα στους Πύργους ήταν Πόντιοι- Μικρασιάτες που είχαν γλυτώσει από τη Γενοκτονία το 1919, αλλά δυστυχώς δολοφονήθηκαν το 1944 !

Το Ολοκαύτωμα στους Πύργων Εορδαίας είναι το μεγαλύτερο μαζικό έγκλημα στην κατεχόμενη Ελλάδα μετά απ' αυτό των Καλαβρύτων, έγκλημα το οποίο διαπράχθηκε με βαρβαρότητα από τους κατακτητές και τους πρόθυμους συνεργάτες τους.

Οι Πύργοι είναι ένας ημιορεινός οικισμός στις πλαγιές του Βερμίου. Το 1530 υπαγόταν στον Καζά της Φλώρινας διαθέτοντας 444 χριστιανικές εστίες. Οι οικογένειες που ζούσαν στο χωριό μειώθηκαν σε 130 στα τέλη του 19ου αιώνα εξαιτίας της τουρκικής πίεσης και της μετανάστευσης στο εξωτερικό. Στο χωριό εγκαταστάθηκαν την άνοιξη του 1924 πρόσφυγες από τον Πόντο (Τραπεζούντα, Νικόπολη και Γαλίανα) ενώ οι πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία ήταν από τη Βιθυνία και συγκεκριμένα από την περιοχή της Νικομήδειας και την Απολλωνιάδα.

Στις 23 Απριλίου του 1944 στο πλαίσιο εκκαθαριστικών επιχειρήσεων των κατακτητών με την ονομασία «Μαγιάτικη καταγίδα», δολοφονήθηκαν και κήκαν από τους Ναζί εγκληματίες, 338 άνδρες, γυναίκες, ηλικιωμένοι, παιδιά και βρέφη που μόλις είχαν έρθει στη ζωή και συνολικά τα παιδιά, τα θύματα της βαρβαρότητας είναι 159 !

Οι Γερμανοί και οι συνεργάτες τους έβαλαν φωτιά τους αχυρώνες του χωριού καίγοντας ζωντανούς 180 κατοίκους του. Στη συνέχεια συγκέντρωσαν 95 κατοίκους στην περιοχή της Μεγάλης Πέτρας όπου και τους εκτέλεσαν εν ψυχρώ, ενώ στη συνοικία Σεβαστιανά σκοτώνουν με θηριώδη τρόπο 30 γυναικόπαιδα.

Στην Κάτω Συνοικία των Πύργων, οι Γερμανοί συγκεντρώνουν ένα μεγάλο αριθμό κατοίκων στο νεκροταφείο του ναού της Παναγίας, πυροβολώντας και σκοτώνοντας επί τόπου όποιον και όποιαν προσπαθούσε να διαφύγει.

Στη Μεσαία Συνοικία οι ατιμώρητοι δολοφόνοι λόγγισαν την κοιλιά της Σοφίας Γκέσιου, που είχε γεννήσει μόλις την προηγούμενη μέρα, αφού προηγουμένως σκότωσαν μπροστά στα μάτια της τα δίδυμα μωρά και το σύζυγό της. Η Αννα Κοσμίδου προσπάθησε μάταια να προστατεύσει τα πέντε παιδιά της μέσα στα φορέματά της και η ίδια σώθηκε ημιθανής, μέσα στον σωρό των νεκρών παιδιών της.

Ο Περικλής Μελκόπουλος είχε κρυφτεί μαζί με τη γυναίκα του και τα τέσσερα παιδιά τους, όμως το κλάμα του μικρότερου παιδιού τους πρόδωσε. Ο Γερμανός στρατιώτης που τους βρήκε τους λυπήθηκε και δεν τους εκτέλεσε. Τους συμβούλεψε όμως να πνίξουν το μωρό για να μην τους «προδώσει» στα SS. Οι γονείς, δεν το έκαναν και τελικά η οικογένεια σώθηκε.

Οι Γερμανοί στις πλαγιές του Βερμίου βρήκαν άλλους 95 ανθρώπους από σπηλιές και λαγούμια και τους εκτέλεσαν εν ψυχρώ στη Μεγάλη Πέτρα.

Και ενώ όλοι οι κάτοικοι που είχαν απομείνει ζωντανοί είχαν τοποθετηθεί απέναντι από τα πολυβόλα για να εκτελεστούν φτάνει διαταγή για μεταφορά των επιζώντων ως ομήρων στα Χάνια Πτολεμαΐδας. Στη συνέχεια και αφού οι Γερμανοί και οι συνεργάτες τους λαφυραγώγησαν όλα τα σπίτια του χωριού τα έβαλαν φωτιά και τα κατέστρεψαν ολοσχερώς .

Ένας από τους λιγιστούς επιζώντες του Ολοκαυτώματος των Πύργων ήταν ο 8χρονος τότε Στάθης Χαϊτίδης. Εκείνος και ο πατέρας του γλίτωσαν τον θάνατο την τελευταία στιγμή. Όμως, δεν στάθηκαν εξίσου τυχερά επτά μέλη της οικογένειάς τους, η μητέρα του Στάθη, τα τέσσερα αδέρφια του, η γιαγιά του και η θεία του. Η μητέρα του Χαϊτίδη ήταν 28 ετών, το μικρότερο αδερφάκι του ενός έτους και το μεγαλύτερο δέκα χρόνων και ο Στάθης αναφέρει σχετικά: ***«Είχαν βάλει τα γυναικόπαιδα σε έναν αχυρώνα. Τα πασπάλισαν με μια εύφλεκτη σκόνη και με μια σφαίρα λαμπάδιασαν όλοι μαζί. Ακούσαμε την κραυγή που έβγαζαν ταυτόχρονα 88 γυναικόπαιδα. Αυτή την κραυγή την ακούω κάθε μέρα....»***

Μία ιδιαίτερη στιγμή του Ολοκαυτώματος είναι οι πράξεις ατίμωσης των γυναικών. Αναφέρει σχετικά ο Νίκος Ασλανίδης: ***«Στην περίπτωση των Πύργων, το πιο συγκλονιστικό είναι ότι κάποια στιγμή συγκέντρωσαν όλα τα γυναικόπαιδα στην εκκλησία της Μεταμορφώσεως. Καλούν οι Γερμανοί και οι Έλληνες συνεργάτες***

τους στο ιερό αρχικώς τις όμορφες γυναίκες και τις βιάζουν. Στη συνέχεια, ακολουθούν τα κορίτσια τα ανύπαντρα, έπονται τα ανήλικα κορίτσια και καταλήγουν και στα αγοράκια. Αυτό δείχνει ότι η διάθεσή τους ήταν όχι απλώς να τιμωρήσουν τους κακούς συνεργάτες, αλλά να προχωρήσουν σε ατίμωση του πληθυσμού». Ο Θ. Καλανιώτης, αναφέρει ότι οι βιασμοί ήταν τουλάχιστον 170!

Όπως αναφέραμε οι δολοφόνοι με επικεφαλής το συνταγματάρχη Καρλ Σύμερς διοικητή του 7ου συντάγματος της 4ης μεραρχίας τεθωρακισμένων γρεναδιέρων των SS, εκτός από το απάνθρωπο έγκλημα στους Πύργους, ευθύνονται και για τα ολοκαυτώματα και σε άλλες πόλεις και χωριά όπου έχασαν τη ζωή τους πάνω από 1.000 άνδρες, γυναίκες και παιδιά. **Για τα εγκλήματα αυτά ο Σύμερς παρασημοφορήθηκε (!) με τον Σταυρό των Ιπποτών και εκτός από το συνεργάτη του συνταγματάρχη Γεώργιο Πούλο, κανείς από τους υπευθύνους της σφαγής των Πύργων δεν τιμωρήθηκε!**

Όπως τονίσαμε, ένα μεγάλο μέρος των θυμάτων στους Πύργους ήταν πρόσφυγες από τον Πόντο- Μικρά Ασία που είχαν σωθεί από το «δάσκαλο» του Χίτλερ, τον Κεμάλ. Δυστυχώς η Γενοκτονία, το Ολοκαύτωμα εναντίον του Ελληνισμού δεν τιμωρήθηκε και επαναλήφθηκε στους Πύργους, αλλά και στο Μεσόβουνο Εορδαίας, στα Κερδύλια Σερρών, στο Δοξάτο Δράμας και αλλού και δυστυχώς μέχρι σήμερα οι θύτες, οι δολοφόνοι, οι εγκληματίες, συνεχίζουν να αρνούνται την ευθύνη τους...

Τα εγκλήματα στην κατεχόμενη Ελλάδα αποτελούν, τηρουμένων των χωρικών και πληθυσμιακών αναλογιών, τα μεγαλύτερα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Οι Γερμανικές και οι άλλες δυνάμεις κατοχής, σε συνεργασία με τους ελληνόφωνους συνεργάτες τους, μετέτρεψαν την Ελλάδα σε ένα διαρκές Ολοκαύτωμα. Βρέφη, παιδιά, ηλικιωμένοι, γυναίκες, βιάστηκαν, βασανίστηκαν, δολοφονήθηκαν, κάηκαν, ενώ οι οικίες, ακόμη και τα κοιμητήρια, καταστράφηκαν ολοσχερώς.

Από τις παραπάνω εγκληματικές πράξεις προκύπτουν οι γερμανικές οφειλές προς την Ελλάδα και πιο συγκεκριμένα οι αποζημιώσεις, οι επανορθώσεις, για την καταστροφή των υποδομών, τη λεηλασία της παραγωγής, την αποπληρωμή των κατοχικών δανείων, την κλοπή των αρχαιοτήτων, για το μισό εκατομμύριο θύματα.

82 χρόνια μετά το έγκλημα των Γερμανών στους Πύργους Εορδαίας, το αίτημα, των θυμάτων και των απογόνων τους καθώς και όλων των Ελληνίδων και των Ελλήνων για δικαιοσύνη, παραμένει απαράγραπτο. Ταυτόχρονα οι επανορθώσεις αποτελούν ηθική και πολιτική υποχρέωση των θεσμών στη Γερμανία, την Ελλάδα και όπου άλλου υπάρχει απαράγραπτη απαίτηση. Κανένα συμφέρον και καμία σκοπιμότητα δεν μπορούν να εμποδίσουν την αλήθεια! Δικαιοσύνη τώρα !

*Ο Θεοφάνης Μαλκίδης είναι διδάκτορας του Παντείου Πανεπιστημίου, συγγραφέας του βιβλίου «Κεμαλισμός και Ναζισμός» και έχει μιλήσει για ολοκαυτώματα κατά τη διάρκεια της κατοχής στα μαρτυρικά χωριά Πύργους και Ερμακιά Εορδαίας, Κερδύλια και Ροδολίβος Σερρών, Δοξάτο Δράμας, Καρυόφυτο Ξάνθης και αλλού. Η γιαγιά του, Αικατερίνη Μαλκίδου, δολοφονήθηκε από τους Γερμανούς το 1941.